

CARACTERISTICI ALE SUBOCUPĂRII POPULAȚIEI¹ RURALE¹

FLAVIUS MIHALACHE

În contextul coordonatelor economice și sociale ale mediului rural, statutul ocupațional al populației nu trebuie privit din perspectivă dihotomică (populație ocupată vs. populație neocupată), ci pe baza unei clasificări mai ample, care să propună un continuum de valori între ceea ce am putea numi ocupare optimă și ocupare neadecvată. Categoriile ample de populație rurală subocupată, ce desfășoară activități economice în propria gospodărie sau în sectorul agricol tradițional prezintă caracteristici distincte, aflându-se în stare de vulnerabilitate socială și economică accentuată.

Plecând de la aceste considerații, studiul de față își propune să exploreze dimensiunea subocupării populației în rural, creionând principalele caracteristici și evoluții înregistrate în ultimii ani la nivelul structurii ocupaționale. Evoluția structurii ocupaționale în rural a cunoscut mai multe etape, ultima dintre acestea, cea a perioadei crizei economice, aducând pierderea a peste 30 de mii de locuri de muncă salariate, creșterea efectivelor populație neocupate în sectoarele de vârstă activă, dar și relativizarea progreselor înregistrate, începând cu anul 2000, în ceea ce privește reducerea ponderii populației active în sectorul agricol. Sub aceste aspecte, subocuparea populației persistă a fi una dintre problemele structurale ale mediului rural, corolarele acesteia pentru coordonatele lumii rurale impunând intervenție publică prin politici țintite în vederea creșterii ocupării în sectoarele economice productive.

Cuvinte-cheie: ocupare, mediul rural, sectoare de activitate.

INTRODUCERE ȘI OBIECTIVE

Transformările economice pe care le-a înregistrat România după 1990 au vulnerabilizat categorii importante de populație, în special prin reducerea șanselor de acces pe piața muncii (Paraschivei, 2012; Preotesi, 2006; Stanef, 2012; Șerban, 2013). Reducerea accentuată a numărului de locuri de muncă disponibile la nivelul

---

Adresa de contact a autorului: Flavius Mihalache, Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: fmihalache@iccv.ro.

¹ Acest studiu este parte a proiectului de cercetare postdoctorală finanțată prin proiectul POSDRU/159/1.5/S/141086 „Pluri și interdisciplinaritate în programe doctorale și postdoctorale”, Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013.

economiei a afectat, în măsură diferită, toate categoriile de populație. Piața muncii a devenit una puternic concurențială, generând acces inegal și subocupare. Peste această situație, de deficit de locuri de muncă, s-a suprapus o alta, la fel de puternică, reprezentată de apariția unor bariere de acces pentru anumite categorii de persoane, precum tinerii, persoanele de peste 45 de ani, persoane cu deficit de pregătire profesională etc. (Stanef, 2012; Preotesi, 2006).

Plecând de la aceste considerente, studiul de față își propune să analizeze situația accesului pe piața muncii a populației rurale, urmărind să creioneze punctele critice înregistrate și să discute ansamblul de politici publice pe care statul român le-a implementat în vederea susținerii acestor categorii sociale. Astfel, ne interesează în mod special trei teme de cercetare: I) care este configurația actuală a ocupării în rândul populației rurale, care sunt particularitățile acesteia și ce evoluții s-au înregistrat în ultimii ani; II) care este profilul populației rurale subocupate, ce deține un statut ocupațional incert, înregistrând dificultăți în găsirea unui loc de muncă salariat; III) cum acționează statul, prin ansamblul de politici de încurajarea a ocupării, în vederea creșterii șanselor de integrare pe piața muncii a persoanelor din mediul rural aflate în situații de vulnerabilitate.

Lucrarea de față se bazează pe metoda analizei secundare de date. Sursele de informații primare utilizate sunt reprezentate de raportările oficiale realizate de Institutul Național de Statistică (INS), pe temele structurii ocupaționale a populației rurale. Datele la care facem referire sunt obținute prin anchetele anuale derulate de INS și reunite în o serie de rapoarte – *Anuarul Statistic al României* (INS, 2013a), *Forța de muncă în România: Ocuparea și Șomajul* (INS, 2013b) – sau puse la dispoziția publicului prin platforma de date longitudinale *Tempo* (www.insse.ro/shop). Pe baza informațiilor obiective de acest tip urmărim evidențierea stării ocupării în rural și creionarea evoluțiilor înregistrate în ultima perioadă, în contextul crizei economice de după 2008. În acest sens, studiul de față își propune trecerea în revistă a principalelor documente de acest tip, în vederea identificării mecanismelor pe care politicile de profil se susțin. Totodată, demersul nostru urmărește fundamentarea unor recomandări de modificare a cadrului normativ în domeniu, în vederea atingerii unui nivel mai ridicat de ocupare a populației rurale, prin creșterea ponderii deținute de populația salariată.

CADRUL TEORETIC

Politici în domeniul ocupării la nivelul UE și în România

La nivel european, perioada de criză a impus adoptarea de măsuri țintite în vederea protejării locurilor de muncă și a încurajării creșterii ocupării (Dumitrescu și Prisecaru, 2012). Principalele măsuri utilizate au mers de la așa-numitul model „al menținerii locurilor de muncă”, care a presupus reducerea timpului de lucru (utilizat cu predilecție în Germania, Slovacia și Austria), acordarea de subvenții

pentru stimularea angajării șomerilor, inclusiv subvenționarea salariilor tinerilor angajați (Marea Britanie, Finlanda, Franța, Grecia) sau pentru persoanele vârstnice (Franța), reducerea costurilor nonsalariale cu forța de muncă până la implementarea, la scară largă, de noi programe de formare și reconversie profesională (Șerban, 2013).

Fie că vorbim de studii descriptive (Kluve, 2010; Sianesi, 2008) sau că ne referim la cercetări cu un pronunțat caracter explicativ (Card și alții, 2010; Rosholm și Svarer, 2008), abordările privind politicile de ocupare la nivel european subliniază nevoia de continuare a intervenției publice în vederea reglementării și corectării inechităților existente. Studiile la nivel european asupra șomajului menționează legătura dintre fluctuația acestuia și condițiile macroeconomice (Barbieri, 2009; Scarpeta și alții, 2010) sau factorii demografici și educaționali (Biagi și Lucifora, 2008; Heath și alții, 2008; Theodossius și Zangelidis, 2009). Criza economică a dus, după anul 2007, șomajul la nivelul statelor UE la cote alarmante, afectând în special tinerii și categoriile de persoane cu pregătire scăzută (Ferragina și Pastore, 2007; Núñez și Livanos, 2010). Recenta recesiune, ce s-a manifestat diferențiat la nivel european, a condus la adâncirea decalajelor regionale pe piața muncii, afectând în special statele cu un nivel economic mai redus, precum a fost cazul majorității statelor din Europa Centrală și de Est și a Italiei, Spaniei sau Greciei (Blažek și Netrdová, 2012; Bostani și Grosu, 2010). Evaluările recente ale politicilor în domeniu, la nivel european, constată că, deși la nivel european se fac pași importanți în implementarea politicilor active, lipsesc încă mecanismele riguroase de evaluare a progreselor în domeniu (*European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions*, 2012).

La nivelul politicilor și recomandărilor Uniunii Europene, măsurile de stimulare a ocupării dețin un rol central, fiind fundamentate pe o serie de documente programatice recente venite ca răspuns la situația forței de muncă în perioada actuală. *Strategia Europa 2020*, adoptată în continuarea și completarea *Strategiei Lisabona*, stabilește ca principală măsură pentru atingerea obiectivelor privind dezvoltarea economică, creșterea ocupării populației (Comisia Europeană, 2010). Strategia definește ca principal obiectiv din sfera economică atingerea, pentru anul 2020, a unei rate de ocupare de 75% în cazul populației de 20–64 de ani, prin: încurajarea participării tinerilor pe piața muncii, susținerea participării persoanelor vârstnice și a celor mai puțin calificați, precum și prin creșterea gradului de integrare pe piața muncii a imigranților legali (Comisia Europeană, 2010). Un alt document relevant în acest sens, *Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă* reunește cadrul de direcții de acțiune prin care se urmărește stimularea creșterii ocupării la nivel comunitar. În completarea strategiei privind ocuparea forței de muncă, UE a lansat, în anul 2012, *Pachetul privind ocuparea forței de muncă* (Comisia Europeană, 2012a), instrument ce stabilește trei categorii de ținte, prezentând, în același timp, și direcțiile de acțiune pentru atingerea acestora:

– *sprijinirea creării de locuri de muncă la nivel comunitar* (reducerea impozitării, utilizarea eficientă a subvențiilor și exploatarea potențialului sectoarelor-cheie, fiind principalele modalități de intervenție identificate);

– *încurajarea dinamicii pieței muncii*, atât cea profesională, cât și cea geografică (prin sprijinirea lucrătorilor aflați în căutarea unui loc de muncă, susținerea inițiativelor de formare profesională, asigurarea liberei circulații a forței de muncă);

– *consolidarea guvernantei în domeniul politicilor de ocupare* (pe baza dezvoltării unor mecanisme eficiente de monitorizare a ansamblurilor de politici în domeniu).

Pactul pentru creștere economică și locuri de muncă (Comisia Europeană, 2012b), adoptat de către Consiliul European în iunie 2012, reprezintă acordul statelor membre de a implementa măsurile necesare atingerii obiectivelor stabilite prin *Strategia Europa 2020*. Una dintre țintele propuse prin acest document vizează găsirea de soluții eficiente la problema șomajului și a deficitului de locuri de muncă înregistrat la nivel comunitar ca urmare a crizei economice. Modalitățile de intervenție convenite în acest sens urmăresc adoptarea de reforme structurale menite să crească gradul de ocupare, în special în rândul tinerilor și altor categorii de persoane provenind din grupuri vulnerabile, pe baza creșterii nivelului investițiilor în capitalul uman.

La nivel național, cadrul de reglementări privind creșterea ocupării și reducerea șomajului are în centru său *Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2013–2020* (MMFPSPV, 2013). *Strategia* își propune să susțină atingerea de către România a obiectivelor stabilite prin *Strategia Europa 2020*. În anul 2012, România avea o rată de ocupare pentru populația cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani de 63,8%, cu cinci procente sub media europeană, iar rata sărăciei în muncă (pentru 2010) atingea 17,3%, mai mult decât dublul mediei consemnate la nivelul UE. În ceea ce privește evoluția șomajului, perioada de după demararea recente crize economice este marcată de oscilații semnificative și de valori situate constant sub media europeană. Cu toate acestea, structura ocupațională deficitară, în care avem ponderi însemnate din populație fie neocupate, fie ocupate în sectoare neviabile economic (precum este cazul *personalului familial neremunerat*, al unei bune părți din *lucrătorii pe cont propriu* sau al *persoanelor ocupate în agricultură*), indică existența unor categorii vaste de populație subocupate. Direcțiile de acțiune descrise prin *Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă* enumeră o serie de zone de acțiune urgente: *îmbunătățirea funcționării pieței muncii, facilitarea trecerii de la șomaj și neocupare către poziții active pe piața muncii, creșterea competențelor profesionale și creșterea calității ocupării persoanelor ce provin din grupuri dezavantajate* (MMFPSPV, 2013).

Studii recente la nivelul țării noastre tratează problemele legate de ocuparea deficitară a populației prin prisma nevoii de ajustare a politicilor în domeniu, în

vederea asigurării unei dezvoltări economice echilibrate și durabile (Paraschivei, 2012; Popp, 2010; Preoteasa, 2008a; Stănescu și Cace, 2011; Șerban, 2013), și evidențiază necesitatea implementării unor măsuri de sprijin pentru susținerea persoanelor aflate la început de carieră profesională sau provenind din categoriile dezavantajate (Dumitrescu și Prisecaru, 2012; Fecioru, 2008; Păcurari și Nechita, 2013; Stănescu, 2011). Analizele privind evaluarea impactului politicilor în domeniu sunt însă rare și reprezintă, în majoritatea cazurilor, abordări sectoriale (Dumitrescu și Prisecaru, 2012; Fecioru, 2008; Georgescu, 2006; Preoteasa, 2009; Stanef, 2012). Studiile realizate în acest sens evidențiază importanța măsurilor active de încurajare pentru flexibilizarea pieței muncii și pentru reducerea riscurilor sociale, semnalând, totodată, faptul că România are cea mai redusă participare a populației de peste 25 de ani la programele de formare continuă (Șerban, 2013). Atingerea obiectivelor de flexicuritate reprezintă una dintre direcțiile importante de acțiune în zona politicilor de ocupare (Ciucă și alții, 2009; Dumitrescu și Prisecaru, 2012). Cu toate acestea, lipsa perspectivelor integratoare, care să ofere o viziune completă asupra impactului avut de către politicile de ocupare în contextul perioadei actuale reprezintă un mare minus al actualului sistem de evaluare a progreselor din domeniu.

La nivel național, principalul organism cu rol în definirea și gestionarea politicilor de ocupare este Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV), prin Direcția Ocupare și Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă (ANOFM). MMFPSPV elaborează și promovează politicile în domeniul ocupării, formării profesionale și mobilității forței de muncă, având printre atribuții: elaborarea actelor normative în domeniu, stabilirea indicatorilor de performanță, monitorizarea și controlul activității ANOFM sau managerierea sistemului de clasificări ocupaționale. În același timp, ANOFM reprezintă principalul organism ce aplică strategiile și politicile de ocupare și formare profesională, având responsabilitatea implementării Legii nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor de șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, modificată și completată prin Legea nr. 250/2013.

Promovarea și extinderea politicilor active de ocupare reprezintă modalitatea viabilă de creștere a ocupării și menținere a șomajului la valori acceptabile (Cace, 2006), constituind o direcție de acțiune foarte importantă în contextul economic actual și având costuri de implementare inferioare celor înregistrate în cazul politicilor pasive (Șerban, 2013). Chiar dacă, în ultimii ani, rolul politicilor active a crescut substanțial, acestea nu sunt încă suficient de bine articulate, fiind lipsite, în mod special, de mecanisme de *feedback* adecvate, prin care să poată fi evaluat cu exactitate impactul acestora. Modul în care sunt centralizate datele cu privire la beneficiarii programelor de acest tip, și mai ales, informațiile referitoare la impactul pe care programele îl au asupra evoluției ulterioare a beneficiarilor constituie un neajuns evident în acest sens.

Despre subocupare și vulnerabilitate economică în ruralul românesc

În mod evident, populația rurală nu prezintă caracteristici unitare din punct de vedere economic, diferențierile înregistrate între diversele categorii de populație, în special pe criteriul socioocupational, fiind semnificative (Moșora, 2012; Otiman, 2012; Sandu, 2011). Unul dintre indicatorii cei mai relevanți, care deosebesc, din punct de vedere statistic, populația rurală de cea urbană, este ponderea ridicată pe care o dețin persoanele neocupate sau ocupate în activități economice neproductive. Practic, în contextul unui integrări deficitare a populației în cauză pe piața forței de muncă, s-a ajuns la o situație de vulnerabilitate economică accentuată, care determină un standard de viață scăzut și influențează negativ evoluția personală.

Problemele în ceea ce privește ocuparea populației rurale rezidă în structura deficitară a acesteia, în timp ce cauzele sale pot fi găsite în evoluțiile economice înregistrate după 1990 (Moșora, 2012; Stanef, 2012; Șerban și Juravle, 2012). Situația astfel înregistrată este una acută, creionând dezechilibre structurale și afectând milioane de locuitori din localitățile rurale sărace. Aceste dezechilibre sunt evidențiate atât prin raportul dintre efectivele populației active² și cele ale populației inactivă³ economic, cât mai cu seamă prin prisma caracteristicilor populației ocupate. Astfel, problemele privind ocuparea în rural originează în ponderea ridicată a persoanelor inactivă, înregistrată în categoriile de vârstă active, și în ponderea redusă pe care o dețin salariații în totalul efectivului populației ocupate (Cace, 2006; Paraschivei, 2012; Preoteasa, 2008b).

Categoriile însemnate de populație rurală de vârstă activă nu desfășoară activități economice productive, având un statut marginal pe piața muncii. În marea majoritate a cazurilor, această situație este determinată de contextul social, aceste situații fiind, doar în plan secund, rezultatul unor decizii persoanele. Inactivitatea acestor persoane este cauzată de lipsa de competitivitate pe care o înregistrează pe piața concurențială a muncii. Dacă luăm în calcul coordonatele sectorului micilor exploatații agricole familiale, dominant la noi după 1991, în situații asemănătoare se plasează și populația ocupată în agricultură (Otiman, 2012). Ocuparea predominantă în agricultură a populației rurale, realizată cu predilecție în zona agriculturii tradiționale, de subzistență, constituie un produs al tranziției și al reducerii numărului de locuri de muncă salariate la care populația rurală a avut acces (Otiman, 2012). De altfel, din punct de vedere structural, în cazul populației rurale, diferențele între populația neocupată de vârste active și cea ocupată în sectorul agricol nu sunt semnificative nici dacă luăm în calcul veniturile și nici stilul de viață. Aceste două

---

² **Populația activă** cuprinde forța de muncă salariată, patronii și liber profesioniștii, lucrătorii familiari neremunerați și șomerii.

³ **Populația inactivă** reunește toate persoanele care nu au un loc de muncă și nu se află în căutarea unuia, incluzând și persoanele cu vârste inferioare sau superioare categoriei populației active. Include: preșcolari, elevi, studenți, pensionari, persoane neocupate și neafiate în căutarea unui loc de muncă, persoane casnice (care desfășoară numai activități curente în gospodărie), persoane cu dizabilități.

categorii par, mai degrabă, a descrie aceeași realitate, în care categoriile de populație rurală lipsite de oportunități de a accede la statutul de salariat sau de a desfășura activități meșteșugărești și antreprenoriale, cade în zonele dependenței față de agricultura de subzistență și inactivității.

În condițiile unui caracter puternic local al pieței muncii, în care practicile de mobilitate teritorială sunt slab dezvoltate, soluția pentru redresarea economică a zonelor rurale ține de dezvoltare comportamentelor antreprenoriale ale populației (Cace și alții, 2012) și de dezvoltarea, prin intervenție publică, a sectoarelor economice care pot asigura un număr ridicat de locuri de muncă. Progresele realizate în acest sens până acum sunt însă firave, pentru schimbări substanțiale fiind necesară implementarea unor politici țintite de suport în ambele direcții. Cheia modificării profilului ocupării în rural ține de creșterea ofertei de locuri de muncă atât în sectoarele secundar și terțiar, cât și în agricultură. În mod deloc surprinzător, restructurarea sectorului agricol, prin așezarea sa pe baze viabile, care să aibă în centru modelul fermelor de dimensiuni medii și mari, orientate către producția pentru piață, poate reprezenta variabila instrumentală care să acționeze asupra activității economice și ocupării în mediul rural. Experiența ultimelor două decenii, ne-a arătat destul de clar, faptul că fragmentarea excesivă a exploatațiilor nu reprezintă un model viabil, în contextul economic actual. Dincolo de dezvoltarea sectorului nonagricol, o agricultură competitivă, dublată de o industrie agroalimentară viabilă, poate contribui din plin, prin crearea de locuri de muncă pe plan local, la reformarea structurii ocupaționale a populației.

REZULTATE. STRUCTURA OCUPAȚIONALĂ ÎN RURAL: DIMENSIUNI ALE SUBOCUPĂRII POPULAȚIEI RURALE

În perioada 2008–2013, efectivele populației rurale înregistrată de statistica oficială ca activă economic, în intervalul de vârstă 15–64 de ani, s-a păstrat relativ constantă în jurul valorii de patru milioane de persoane, în timp ce volumul populației inactive a crescut cu peste 300 de mii de cazuri, depășind pragul de două milioane. Astfel, pe acest palier care arată că din punct de vedere formal, o treime din populația de vârstă activă este înregistrată ca populație inactivă, se conturează o primă dimensiune a ceea ce numim *subocuparea populației rurale*. Pe grupe de vârstă, în intervalul analizat, rata de ocupare a cunoscut evoluții nesemnificative, de doar câteva procente (*Tabelul nr. 1*). Explicația acestui fapt se găsește în structura ocupațională a populației rurale, dominată de ocupațiile în sectorul agricol și de activitățile familiale neremunerate. Pe acest palier, al ceea ce am putea numi, plecând de la coordonatele vieții economice specifice mediului rural românesc, mai degrabă nonactivitate economică, se conturează cea de-a doua dimensiune, și cea mai semnificativă pentru descrierea subocupării populației. Analizele în profunzime, realizate pe baza sectoarelor

de activitate ce oferă ocupare în rural, pe care le prezentăm în cea de-a doua parte a materialului, ilustrează convingător această realitate.

Tabelul nr. 1

Rata de ocupare în rural pe categorii de vârstă

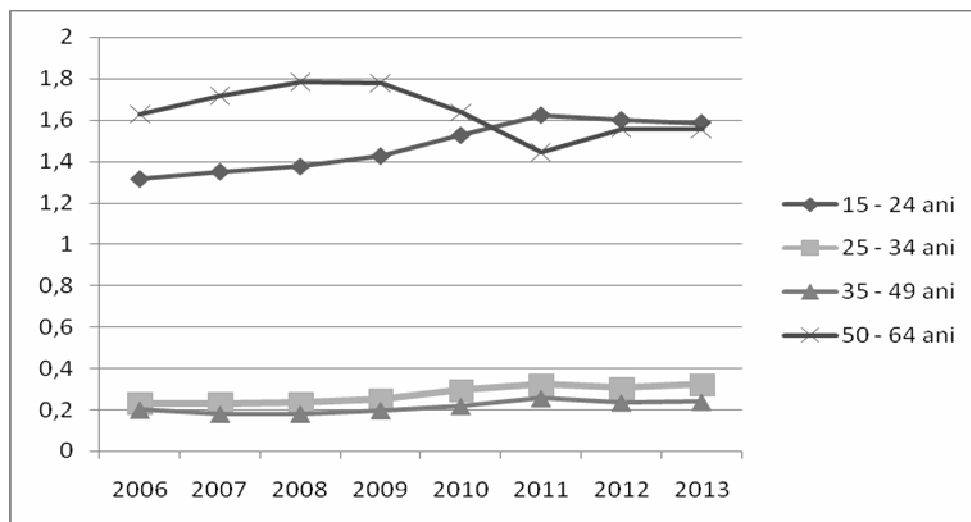
	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013
15–19 ani	17,7	16,1	15,8	14,5	13,8	13,4	13,1
20–24 ani	47,5	47,4	46,5	46,8	44,7	46,5	47,1
25–29 ani	65,5	64,9	63,2	63,8	63,7	66,2	66,1
30–34 ani	73,8	71,7	71,8	72,3	69,9	70,3	69,3
35–39 ani	77	76,9	76,3	76,2	72,9	75,6	74,1
40–44 ani	79,4	77,2	75,9	77,6	74,9	76	76,6
45–49 ani	76,6	76,4	74,6	75,4	72,7	74,8	76,1
50–54 ani	69,5	70,6	70,6	70	66,8	68,6	69,5
55–59 ani	62,3	62,4	62,8	60,5	56,9	60,2	60,4
60–64 ani	51,1	51,6	50,7	49,5	48,2	49,3	47,9

Sursă: INS, baza de date Tempo.

Pe grupe de vârste active (15–64 de ani), raportul dintre totalul efectivelor de populație rurală inactive și categoria populației active atinge cele mai ridicate valori în cazul populației tinere (15–24 de ani) și al persoanelor de 50–64 de ani (*Grafic 1*). Pentru aceste categorii situațiile descrise sunt explicate prin ponderea pe care o dețin elevii și studenții, în primul caz, și persoanele pensionate anticipat, în cel de-al doilea. Totodată, în categoria populației inactive de peste 50 de ani, un segment important este reprezentat de persoanele casnice. Astfel, situația descrisă prezintă suficiente elemente pe baza cărora putem considera că ponderea ridicată a populației inactive în aceste două categorii de vârstă evidențiază situații deficitare, în care atât tinerii, cât și persoanele de peste 50 de ani reprezintă cele mai reduse niveluri de acces pe piața forței de muncă. În cazul tinerilor, vorbim de bariere suplimentare în accesul pe piața muncii față de celelalte categorii de populație (Chipea, 2011). Aceștia trebuie să se confrunte atât cu probleme structurale ce țin de contextele economice locale nefavorabile, cât și de necesitatea de a căuta un loc de muncă în localitățile învecinate mai dezvoltate, cât și de bariere ce sunt cauzate de educația formală deficitară și lipsa experienței lucrative. Practic, această categoriei de populație prezintă un nivel ridicat de vulnerabilitate, având probleme în găsirea unui loc de muncă sau având acces, în special, la posturi slab remunerate. Pe de altă parte, în cazul persoanelor inactive de vârste mai înaintate avem de a face atât cu reticență a angajatorilor în a selecta astfel de persoane, cât și cu un proces de descurajare a acestora în a căuta un loc de muncă, bazat pe experiențele anterioare, care duce, în timp, la autoexcluziune și șomaj de lungă durată (Enache, 2013).

Grafic 1

Evoluția raportului dintre populația rurală inactivă și cea activă, pe categorii de vârstă⁴

Sursă: INS, baza de date *Tempo*.

Semnificativă pentru perioada ultimilor ani este tendința de creștere a ponderii pe care o deține populația tânără în totalul efectivelor inactive. În contextul recente perioade de criză economică, aceasta se explică atât prin prisma reducerii ofertei de locuri de muncă la care pot concura cu succes și absolvenții diferitelor niveluri de pregătire formală, cât și prin creșterea concurenței, ce a făcut ca, în lipsa unor alte oportunități, persoanele cu experiență lucrativă să se arate interesate de ocupare unor poziții inferioare, scăzând astfel paleta posturilor disponibile pentru tineri. Astfel, un aspect relevant în analiza sectorului populației inactive trimite către nivelul de pregătire formală al acestor persoane. Peste 57% dintre persoanele tinere inactive (24–35 de ani) și 48% dintre rezidenții cu vârste cuprinse între 34 și 49 de ani, ce nu desfășoară activități economice, au deficit puternic de pregătire profesională, absolvind, cel mult, nivelul școlii generale. În același timp, 17% și respectiv 24% din efectivele totale ale populației inactive din cele două categorii de vârstă sunt reprezentate de persoane ce au absolvit o școală profesională sau de ucenici.

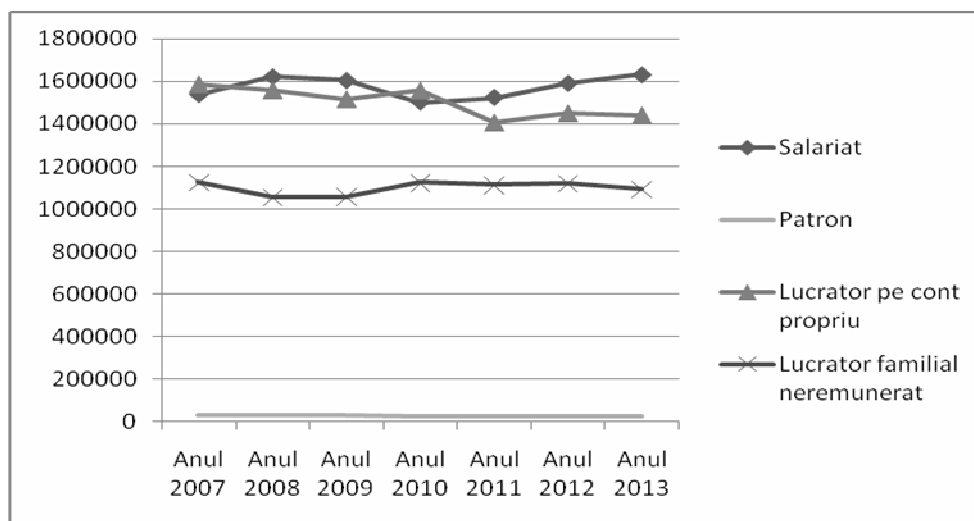
Chiar dacă cele peste două milioane de persoane de vârste active din mediul rural, care nu desfășoară activități economice, descriu o acută deficiență a pieței muncii, coordonatele profunde ale problemelor privind ocuparea nu se reduc la

⁴ Exemplu de citire a graficului: valoarea de 1,6 înregistrată în anul 2013 pentru populația rurală de 15–24 de ani înseamnă că pentru intervalul de referință, efectivele populației inactive erau de 1,6 ori mai numeroase decât cele ale populației active. În același fel, valoarea de 0,2 înregistrată pentru intervalul de vârstă 25–49 de ani arată că pentru această categorie, efectivele populației inactive reprezintă 20% din efectivele populației active.

aceste valori. Pentru a avea o imagine cât mai completă asupra problemelor de subocupare în rural, populației inactive trebuie să-i adăugăm și efectivele cu activitate în agricultura tradițională, sau persoanele ce lucrează sezonier și pe cont propriu și care nu-și pot asigura, pe aceste căi, venituri suficiente pentru traiul zilnic. Evident, datele statistice nu pot cuprinde cu exactitate această realitate difuză, ci ea poate doar fi doar dedusă din contextul prezentat de acestea.

Grafic 2

Evoluția populației rurale ocupate pe categorii, după statutul profesional

Sursă: INS, baza de date *Tempo*.

Dincolo de datele privind coordonatele populației inactive economic, deficiențele structurale de la nivelul ocupării rurale sunt relevate prin raportarea numărului total de salariați la celelalte categorii de populație ocupată (Grafic 2). Populația salariată din rural atinge 1,6 milioane de persoane și reprezintă 39% din totalul populației ocupate. O pondere similară înregistrează și categoria *lucrătorilor pe cont propriu*, în timp ce *lucrătorii familiari neremunerați* reprezintă 26% din totalul populație, iar categoria *antreprenorilor* atinge mai puțin de 1%. Cea mai mare parte a persoanelor integrate în categoriile *lucrătorilor pe cont propriu* și *lucrătorilor familiari neremunerați* desfășoară activități în sectorul agricol, putând vorbi despre o relativă echivalență între aceste două grupări de raportare statistică și populația rurală ocupată în agricultura de subzistență sau de semisubzistență. Pe baza datelor Institutului Național de Statistică (INS, 2013a) se evidențiază faptul că 1,27 milioane de persoane, din totalul celor 1,4 încadrate ca lucrători pe cont propriu, constituie zilieri în agricultură sau persoane cu activități principale în cadrul acestui sector. În același fel, aproape în totalitate, categoria lucrătorilor familiari neremunerați, ce reunește 1,1 milioane de persoane,

cuantifică indivizi ce desfășură activități specifice sectorului agriculturii de subzistență sau de semi-subzistență. Ocuparea agricolă, chiar dacă în ușoară reducere în ultima perioadă, continuă să constituie principalul domeniu de activitate pentru populația rurală. Emblematic pentru situația României este faptul că doar 5% din totalul celor 2,5 milioane de persoane active în agricultură au statut de salariați și numai 0,1% dintre aceștia sunt antreprenori (INS, 2013a). Astfel, cea mai mare parte a populației active în agricultură prezintă un statut ocupațional incert, ocuparea agricolă fiind, în majoritatea cazurilor, o formă de refugiu pentru persoanele care au înregistrat insucces pe piața muncii.

Putem considera că această categorie de populație reunește cazuri de insucces în găsirea unui loc de muncă, apariția și dezvoltarea sa în perioada de după 1990 fiind efectul tranziției și al reducerii numărului locurilor de muncă. Categoriile de populație rurală necompetitivă în noul context economic au ajuns să vadă în agricultura tradițională posibilitatea de asigurare a subzistenței, îngroșând efectivele populației dependente de sectorul agricol. Este evident faptul că acest proces de refugiere în agricultură al categoriilor de populație rurală cele mai marginalizate pe piața muncii a fost un rezultat al evoluțiilor bruște ale economiei din prima parte a anilor '90 și al structurii sociodemografice a populației.

Numărul de salariați din mediul rural s-a redus puternic în primii ani '90, efectivul total al acestora coborând de la sub două milioane în 1996 la mai puțin de 1,5 milioane în 2000. Datele statistice (*Tabelul nr. 2*) arată că din totalul celor 1,59 de milioane de salariați înregistrați, 32% activau în industria extractivă și prelucrătoare, 15% în comerț, 12% în serviciile din sfera privată, 11% în construcții și 20% lucrau în ceea ce putem numi generic „sectorul public”. Sectorul agricol asigură numai 135 de mii de locuri de muncă salariate, adică aproape 9% din total, fiind unul dintre sectoarele cu potențialul cel mai ridicat de creștere. Premisele creșterii în acest sector se bazează pe firavul avans înregistrat în ultimii ani de formele de exploatare a terenurilor pe suprafețe medii și mari, care utilizează forță de muncă salariată. Deși modestă, în cifre absolute (înregistrându-se un plus de 27 de mii de posturi), creșterea ponderii deținute de locurile de muncă salariate în agricultură în totalul posturilor de acest tip nu trebuie neglijată (de la 6% în 2008, la 9% în 2012). Creșteri ale numărului de locuri de muncă s-au înregistrat și în sectorul comercial și cel al serviciilor (peste 18 mii de posturi în activitățile comerciale și 31 de mii în servicii, dintre care 12 mii în cadrul unităților de cazare hotelieră și al restaurantelor). De cealaltă parte, sectorul industrial și al producției de apă, gaze și electricitate a consemnat o scădere de peste 44 de mii de locuri de muncă. Acestor reduceri li s-au adăugat și cele consemnate în construcții (-20 de mii de posturi), transporturi și depozitare (-15 mii de posturi) și sectorul public (-22 de mii de posturi). Pe baza acestor date putem concluziona că perioada de criză (2008–2012) a dus la stoparea trendului crescător anterior în ceea ce privește numărul de salariați înregistrați în mediul rural, în special, pe baza reducerilor din sectorul secundar.

Cu toate că datele statistice nu sunt suficiente pentru a prezenta profilurile ocupării rurale la nivel de județ sau microregiune, diferențierile înregistrate între zonele bogate și mai dezvoltate și cele sărace, eminentamente agrare, constituie un element central în descrierea deficitelor regionale ale pieței muncii rurale. În mod evident, profilul ocupațional al populației rurale din localitățile situate în apropierea centrelor urbane importante diferă semnificativ față de situațiile consemnate în localitățile izolate. În același timp, putem vorbi de diferențieri consistente dacă luăm în calcul diversele regiunii ale țării. Spre exemplu, ponderea salariaților din totalul populației rurale ocupate în anul 2010 a fost, în județul Vaslui, de mai puțin de 10% (DJS–Vaslui, 2012), în timp ce aceleași date raportate pentru județul Timiș arată un procent de peste 50% (DJS–Timiș, 2012). Pe această bază, criteriul caracteristicilor regionale și cel al distanței geografice ce desparte localitățile rurale de centrele urbane ce concentrează cea mai mare parte a locurilor de muncă la nivel județean se evidențiază ca elemente-cheie în explicarea decalajelor de acest tip.

Tabelul nr. 2

Salariați în rural pe categorii CAEN 2 (date pentru anii 2008 și 2012)

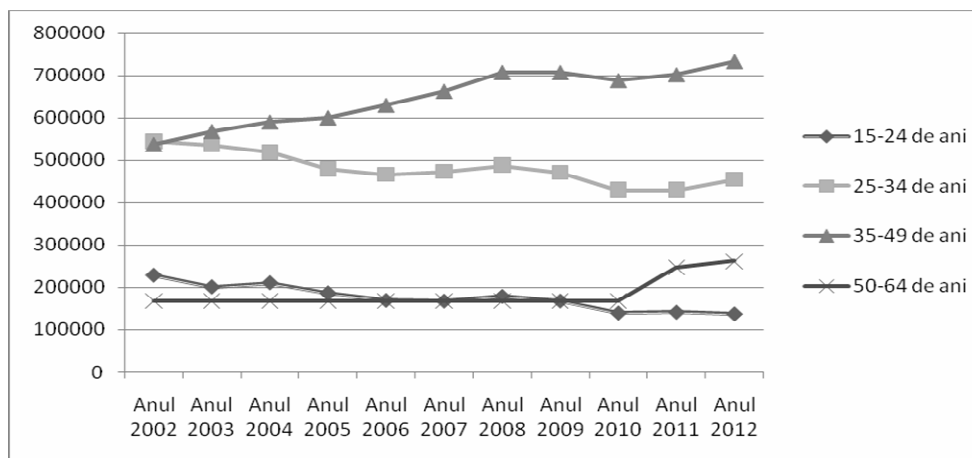
Activități ale economiei naționale	Anul 2008	Anul 2012	Evoluție
Agricultură, silvicultură și pescuit	108 353	135 427	27 074
Industria extractivă	51 301	36 309	-14 992
Industria prelucrătoare	508 599	476 937	-31 662
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	28 057	20 679	-7 378
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	16 117	19 378	3 261
Construcții	188 730	168 454	-20 276
Comerț cu ridicata și cu amănuntul	205 105	223 912	18 807
Transport și depozitare	106 475	91 090	-15 385
Hoteluri și restaurante	27 787	39 912	12 125
Informații și comunicații	8 362	10 313	1 951
Intermedieri financiare și asigurări	8 525	10 294	1 769
Tranzacții imobiliare	772	1 860	1 088
Activități profesionale, științifice și tehnice	11 753	17 840	6 087
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	43 101	50 214	7 113
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	113 522	109 384	-4 138
Învățământ	99 292	89 819	-9 473
Sănătate și asistență socială	67 742	58 912	-8 830
Activități de spectacole, culturale și recreative	6 307	6 190	-117
Alte activități ale economiei naționale	22 186	23 686	1 500
Total	1 622 086	1 590 610	-31 476

Sursă: INS, baza de date *Tempo*.

Raportând numărul total de salariați din rural la populația totală, pe categorii de vârstă, se constată că aceștia reprezintă doar o mică parte a efectivelor. Situația cea mai bună se înregistrează în grupa de vârstă 25–34 de ani, unde ponderea salariaților atinge 34% din total, aceasta scăzând odată cu raportarea la segmentele de vârstă superioare: 27% în categoria 35–49 de ani și 16% în grupa de vârstă 50–64 de ani (INS, 2013a). Pe de altă parte, datele longitudinale privind evoluția numărului de salariați arată traiectorii diferite pentru categoriile populației tinere și cele echivalente persoanelor de vârste mai înaintate (*Grafic 3*). Numărul salariaților din rural cu vârste cuprinse între 35 și 49 de ani a crescut aproape constant, atingând în anul 2012 o valoare cu 200 de mii de posturi mai ridicată decât cea raportată în anul 2002. Totodată, perioada 2010–2012 a dus o creștere cu 100 de mii de unități a numărului salariaților din grupa de vârstă 50–64 de ani. În același timp, efectivele de salariați din categoriile 15–24 și 25–34 de ani au consemnat reduceri constante. Dincolo de explicarea acestui fenomen prin recursul la structura demografică, un element-cheie este cel referitor la scăderea angajabilității categoriilor tinere de populație rurală. Cauzele acestui fapt pot fi multiple și îmbină atât elemente ce țin de contextul economic general și cererea de locuri de muncă, dar și factori plasați la nivelul experienței profesionale și lucrative a populației în cauză.

Grafic 3

Evoluția populației rurale salariate pe grupe de vârstă

Sursă: INS, baza de date *Tempo*.

CONCLUZII. O SCHIȚĂ DE INTERVENȚIE PENTRU PERIOADA URMĂTOARE

România nu dispune de un cadru normativ ținut pe problema subocupării populației rurale, în ciuda faptului că acest aspect este recunoscut ca reprezentând

unul dintre principalele puncte nevralgice în ceea ce privește coordonatele activității economice a populației (MMFPSPV, 2013). *Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2013–2020* (MMFPSPV, 2013) stabilește ca principal obiectiv în acest sens identificarea și promovarea unor măsuri eficiente în domeniul ocupării, prin care populația ocupată în agricultura tradițională sau categoriile inactice de populație să fie ajutate să-și modifice statutul ocupațional. Cu toate acestea, documentul în cauză nu intră mai adânc în tematica măsurilor necesare creșterii ocupării în rural, trasând, mai degrabă, câteva linii directoare. În categoria obiectivelor pe termen scurt pe care *Strategia* le enumeră și care vizează cu predilecție populația rurală se regăsește creșterea calității ocupării rezidenților din rural, prin dezvoltarea competitivității agriculturii și a sustenabilității spațiilor rurale.

Dincolo de aceste precizări lipsește însă orice referire la cadrul politicilor prin care se urmărește îmbunătățirea situației ocupării la nivelul populației rurale. Cadrul normativ actual nu prevede un ansamblu de măsuri de intervenție eficiente și articulate în vederea rezolvării problemelor de acces la un loc de muncă, pe care mare parte a populației, și nu numai rurală, le consemnează. Programele și strategiile oficiale în acest sens sunt de ordin general, fără a se adresa unor categorii specifice de populație vulnerabilă.

Din acest punct de vedere, în domeniul politicilor privind ocuparea, perioada următoare trebuie să aducă o schimbare substanțială de optică, prin implementarea unor măsuri eficiente adresate categoriilor de populație rurală aflate în situație de excluziune pe piața muncii. În viziunea noastră, atingerea obiectivelor privind creșterea numărului de locuri de muncă la care are acces populația rurală care să ducă la modificarea substanțială a structurii ocupaționale și reducerea problemelor ce țin de standardul de viață redus al mării părți a populației, trebuie să se bazeze pe acțiuni concentrate asupra a patru niveluri: a) reforma sectorului agricol și agro-alimentar; b) dezvoltarea antreprenoriatului rural; c) îmbunătățirea stării infrastructurii rurale; d) reforma sistemului educațional.

Problema eficienței scăzute a sectoarelor agricol și agroalimentar stă în centrul problemelor ale medului rural românesc încă din 1991, în timp ce cauza acesteia se găsește, în primul rând, în modul în care reforma agrară a fost implementată. În acest sens, pentru reformarea sectorului agricol este nevoie de încurajarea comasării terenurilor, proces necesar creării de unități economice puternice care să asigure o creștere importantă a numărului de locuri de muncă salariate. Comasarea funciară se produce deja, însă este lentă, necesitând intervenție publică în vederea accelerării, și mai cu seamă, a ghidării modului în care statul dorește realizarea acestuia. Recenta liberalizarea a pieței terenurilor funciare (2014), reprezintă momentul de răscruce de la care configurația proprietății funciare în România se va schimba. Efectele acestui proces de reconfigurare a structurii de proprietate asupra terenurilor se vor vedea și la nivelul locurilor de muncă existente în domeniu, care vor crește odată cu reducerea numărului exploatațiilor de mici dimensiuni. Creșterea rentabilității sectorului agricol poate determina, pe verticală, și dezvoltarea sectorului agroalimentar,

și implicit, crearea de noi locuri de muncă. Chiar dacă implică un proces de durată, aceste transformări asupra proprietății vor determina, la un orizont mediu de timp, reșezarea economiei rurale pe baze sustenabile și reducerea segmentului de populație neocupată.

În contextul presiunii venite ca urmare a liberalizării pieței funciare, micii producători, în vederea atingerii unor niveluri mai ridicate de productivitate care să le permită menținerea pe piață, vor fi nevoiți să se asocieze pentru a pune bazele unor forme competitive de exploatare a terenurilor, proces care, la rândul său, implică tehnologizare și recursul la personal salariat calificat. Extinderea practicilor antreprenoriale în rural constituie o altă direcție de acțiune care poate conduce la dezvoltare cadrul vieții economice. Chiar dacă permisele din acest moment nu sunt favorabile, evoluțiile de la nivelul sectorului agricol, coroborate cu politici de suport pentru dezvoltarea inițiativelor de profil pot determina, în anii următori, schimbări substanțiale sub acest aspect.

Unul dintre elementele centrale în determinarea coordonatelor economice la nivelul localităților rurale și în conturarea profilului ocupațional al populației ține de starea infrastructurii de la sate. Pe deo parte, atragerea de investiții în activități economice nonagricole depinde, în mod semnificativ, de această dimensiune, iar pe de altă parte, accesul populației rurale la locurile de muncă existente la nivelul alor localități decât cea de reședință se bazează pe o infrastructură de transport adecvată. Nu sunt puține cazurile în care, la nivel regional, există, în anumite localități urbane, deficit de forță de muncă, iar în altele, nivel ridicat al șomajului sau structură ocupațională deficitară. În acest sens, problema infrastructurii – atât cea de transport, cât și cea locală – a reprezentat pentru România o barieră importantă în calea dezvoltării echilibrate a teritoriului. Una dintre țintele centrale asumate pentru perioada 2014–2020, prin Programul Operațional Regional, vizează tocmai realizarea de progrese în acest sens.

Cel de-al patrulea nivel de acțiune la nivelul căruia este nevoie de intervenție publică prin politici și programe țintite vizează îmbunătățirea situației calificării profesionale a populației. Deficitul înregistrat în acest sens poate fi compensat, pe termen scurt și mediu, prin dezvoltarea sistemului de învățământ secundar profesional și prin încurajarea populației adulte în vederea implicării în programe de formare și reconversie profesională.

BIBLIOGRAFIE

1. Barbieri, P., *Flexible Employment and Inequality in Europe*, in “European Sociological Review”, vol. 25, no. 6, 2009, pp. 621–628.
2. Biagi, F., Lucifora, C., *Demographic and education effects on unemployment in Europe*, in “Labour Economics”, vol. 15, no. 5, 2008, pp. 1076–1101.
3. Blažek, J., Netrdová, P., *Regional unemployment impacts of the global financial crisis in the new member states of the EU in Central and Eastern Europe*, in “European Urban and Regional Studies”, vol. 19, no. 1, 2012, pp. 42–61.

4. Bostani, I., Grosu, V., *The social effects of the current economic crisis on the European Union labour market*, în „Revista de Cercetare și Intervenție Socială”, vol. 31, 2010, pp. 7–21.
5. Bowen, G. A., *Document Analysis as a Qualitative Research Method*, în “Qualitative Research Journal”, vol. 9, no. 2, 2006, pp. 27–40.
6. Cace, C., Nicolaescu, V., Cace, S., *Economic Competences in the Rural Entrepreneurship Area – Current Approaches and Perspectives*, in “Logos, Universality, Mentality, Education, Novelty Section: Economic and Administrative Science”, vol. 1, 2012, pp. 13–27.
7. Cace, S., *Employment policies in Eastern and Central Europe*, București, Editura Expert, 2006.
8. Card, D., Klueve, J., and Weber, A., *Active Labour Market Policy Evaluations: A Meta-Analysis*, in “The Economic Journal”, vol. 120, no. 548, 2010, pp. 452–477.
9. Chipea, F., *Riscuri de exclusiune pe piața muncii din România a grupului de tineri de 15–24 de ani*, în „Sociologie Românească”, vol. 4, nr. 4, 2011, pp. 45–67.
10. Ciucă, V., Pașnicu, D., Son, L., Șipoș, C., Iordan, M., *The Romanian Flexicurity – A Response to the European Labour Market Needs*, in “Romanian Journal of Economic Forecasting”, vol. 2, no. 2, 2009, pp. 161–183.
11. Dumitrescu, A. L., Prisecaru, P., *Politici de ocupare și combaterea șomajului în Uniunea Europeană și România. Strategia de ocupare a UE și reducerea a șomajului*, în „Revista de Economie Mondială”, vol. 4, nr. 2, 2012, pp. 22–40.
12. Enache, S., *Interdependența dintre piața muncii și șomaj în economia postcriză*, în „Economie teoretică și aplicată”, vol. XX, nr. 8, 2013, pp. 92–101.
13. Fecioru, B., *Măsuri de îmbunătățire a șanselor tinerilor pe piața muncii*, în „Calitatea Vieții”, nr. 3–4, 2008, pp. 317–317.
14. Ferragina, A. M., Pastore, F., *Mind the Gap: Unemployment in the New EU Regions*, in “Journal of Economic Surveys”, vol. 22, no. 1, 2008, pp. 73–113.
15. Georgescu, A. M., *Politici de ocupare a forței de muncă. Studiu de caz – județul Mureș*, în „Calitatea Vieții”, nr. 1–2, 2006, pp. 171–190.
16. Heath, A., Rethon, C., Kilpi, E., *The Second Generation in Western Europe: Education, Unemployment, and Occupational Attainment*, in “Annual Review of Sociology”, vol. 34, 2008, pp. 211–235.
17. Klueve, J., *The effectiveness of European active labour market programs*, in “Labour Economics”, vol. 17, 2010, pp. 904–918.
18. Moșora, L. C., *The Local Development Initiatives in the Rural Development Context*, in “Theoretical and Applied Economics”, nr. 6, 2012, pp. 75–84.
19. Núñez, I., Livanos, I., *Higher Education and Unemployment in Europe: an Analysis of the Academic Subject and National Effects*, in “Higher Education”, vol. 59, no. 4, 2010, pp. 475–487.
20. Otiman, P. I., *Romanian's Present Agrarian Structure: A Great (and Unsolved) Social and Economic Problem of Our Country*, in “Agricultural Economics and Rural Development”, no. 1, 2012, pp. 3–24.
21. Paraschivei, L., *Rata ocupării în România. Analiză de tip panel*, în „Economie teoretică și aplicată”, vol. 21, nr. 7, 2012, pp. 11–22.
22. Păcurari, D. și Nechita, E., *Transition from Education to the Active Life for Accounting Graduates. A Grounded Theory Study*, în „Revista de Cercetare și Intervenție Socială”, vol. 40, 2013, pp. 94–106.
23. Popp, L. E., *The Labour Market and the Social Approach of Unemployment*, în „Revista de Cercetare și Intervenție Socială”, vol. 28, 2010, pp. 115–128.
24. Preoteasa, A. M., *Fenomenul ocupării în România și dezvoltarea durabilă*, în „Calitatea Vieții”, nr. 1–2, 2008, pp. 53–69.
25. Preoteasa, A. M., *Cercetarea politicilor sociale. Aspecte metodologice*, Iași, Editura Lumen, 2009.
26. Preotesi, M., *Salariații români – câștigători și perdanți ai tranziției*, în „Calitatea Vieții”, nr. 3–4, 2006, pp. 213–232.

27. Rosholm, M., Svarer, M., *The Threat Effect of Active Labour Market Programmes*, in “The Scandinavian Journal of Economics”, vol. 110, no. 2, 2008, pp. 385–401.
28. Sandu, D., *Social Disparities in the Regional Development and Policies of Romania*, in “International Review of Social Sciences”, vol 1, no. 1, 2011, pp. 1–30.
29. Scarpeta, S., Sonet, A., Manfredi, T., *Rising Youth Unemployment During the Crisis. How to Prevent Negative Long-term Consequences on a Generation*, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, 2010.
30. Sianesi, B., *Differential effects of active labour market programs for the unemployed*, in “Labour Economics”, vol. 15, no. 3, 2008, pp. 370–399.
31. Stănef, M. R., *Creșterea ratei de participare a forței de muncă și reducerea șomajului structural în zonele rurale și urbane din Europa. Studiu de caz – România*, în „Economie teoretică și aplicată”, nr. 3, 2012, pp. 136–145.
32. Stănescu, S., Căce, S., *Alt fel de ocupare: Cererea de economie socială în regiunile de dezvoltare București-Ilfov și Sud-Est*, București, Editura Expert, 2011.
33. Stănescu, I., *Social economy: Contributions to Labour Market Development*, in “Journal of Community Positive Practices”, no. 4, 2011, pp. 64–93.
34. Șerban, A., Juravle, A., *Ruralul românesc în contextul strategiilor europene de dezvoltare*, în „Revista Română de Sociologie”, nr. 3–4, 2012, pp. 265–281.
35. Șerban, A., *Politici publice care ținesc rigiditățile pieței forței de muncă*, în „Economie teoretică și aplicată”, nr. 2, 2013, pp. 65–79.
36. Theodossius, I., Zangelidis, A., *Should I stay or should I go? The effect of gender, education and unemployment on labour market transitions*, in “Labour Economics”, vol. 16, no. 5, 2009, pp. 566–577.
37. *** *Anuarul statistic al județului Timiș 2011*, DJS-Timiș, Editura Institutul Național de Statistică, 2012.
38. *** *Anuarul Statistic al Județului Vaslui 2011*, DJS-Vaslui, Editura Institutul Național de Statistică, 2012.
39. *** *Anuarul statistic al României*, București, Institutul Național de Statistică, 2013a.
40. *** *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions. Towards a job-reach recovery*, Strasbourg, European Commission, 2012a, available online at <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0173&from=EN>.
41. *** *Effectiveness of policy measures to increase the employment participation of young people*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2012, available online at file:///C:/Users/pc/Downloads/EF1260EN.pdf.
42. *** *Europe 2020. A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, Brussels, European Commission, 2010, available online at <http://ec.europa.eu/eu2020.pdf>.
43. *** *Forța de muncă în România. Ocupare și șomaj în anul 2012*, București, Institutul Național de Statistică, 2013b.
44. *** *Punerea în practică a pactului pentru creștere economică și locuri de muncă. Raport către Consiliul European, 18–19 octombrie 2012*, Comisia Europeană, 2012b, disponibil online la http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/growth_report_ro.pdf.
45. *** *Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă*, București, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, 2013.

In the context of the Romanian rural economic life we have to conceptualize the employment status of the population not as a dichotomy of employed – not employed, but as a more substantial classification from adequate employment to inadequate employment. A substantial part of the employed population is facing an ambiguous status: they are working in their own households or in the agricultural sector. In the official statistics,

these persons are considered as working people, but, in fact, they represent a vast category of under-employed persons. Starting from this observation, this paper aims to explore the dimension of the Romanian rural underemployment, focusing on its coordinates and evolution, in the last period of time.

The actual structure of the rural economic life determines an unbalanced distribution of the workforce, with a massive sector of the population working in agriculture. The main data show that, during the economic crisis, the sector of the rural population working in non-farming sectors decreased after 2008. In the same time, the farming sector had a more stable evolution, showing, in the last years, a tendency for growth.

The sector of underemployed persons continues to be the dominant one in the rural workforce. This category includes more than 2.5 million persons which have an ambiguous employment status, being unable to find a permanent job or to develop viable entrepreneurial initiatives. This category of persons presents key aspects of social and economic vulnerability, with all the negative aspects which emerge from these.

Keywords: *employment, rural areas, economic sectors.*

Primit: 03.10.2014

Acceptat: 08.10.2014

Redactor: Ioan Mărginean